

Bankų apklausos apžvalga

2024 m. I ketvirtis

APKLAUSOS TIKSLAI, SUDARYMO METODAI IR PRINCIPAI

Atliekant Lietuvoje veikiančių komercinių bankų ir užsienio bankų filialų apklausą, siekiama gauti informacijos apie bankų skolinimo veiklą: taikomus kreditavimo standartus, paskolų namų ūkiams ir įmonėms sąlygas, jų kaitos veiksnius, paskolų paklausą, bankų lūkesčius dėl tolesnės kreditavimo raidos ir kt.

Apklausos respondentai – vadovaujamas pareigas paskolų teikimo padaliniuose einantys bankų darbuotojai. Rengiant šią apžvalgą, naudoti apibendrinti duomenys, gauti Lietuvos bankui atlikus 6 komercinių bankų¹ ir 4 užsienio bankų filialų² (toliau – bankai) apklausą. Jų buvo prašoma atsakyti, kaip per ketvirtį pasikeitė bankų skolinimo veikla, kokie buvo bankų atstovų lūkesčiai dėl kreditavimo standartų ir paskolų paklausos kitimo per artimiausius tris mėnesius. Apklausą atlikta 2024 m. vasario–kovo mėn.

Apklausos rezultatų apžvalgoje pateikiama apibendrinta respondentų nuomonė ir ji nebūtinai parodo oficialią bankų, taip pat ir Lietuvos banko ar jo tarnautojų poziciją bei vertinimus. Apibendrinant nuomonę ir skaičiuojant vieną ar kitą atsakymą pasirinkusių bankų dalį, bankų atsakymai traktuojami vienodai, nepriklausomai nuo jų užimamos rinkos dalies.

Paveiksluose pateikiamas rodiklis „procentų skirtumas“ yra apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių, kad skolinimo standartai arba sąlygos švelninami, dalies (procentais) ir bankų, atsakiusių, kad skolinimo standartai arba sąlygos griežtinami, dalies (procentais) skirtumas. Vertinant paklausą, procentų skirtumas reiškia bankų, atsakiusių, kad paklausa augs, dalies ir bankų, atsakiusių, kad paklausa mažės, dalies skirtumą.

Nuo 2015 m. Lietuvoje veikiančių komercinių bankų ir užsienio bankų filialų apklausos rezultatai įtraukiami ir į euro zonos bankų apklausos, kurią viešai skelbia Europos Centrinis Bankas (ECB), rezultatus. Šioje ir ECB skelbiamoje apžvalgoje esantys rezultatai gali nesutapti, nes, atsižvelgiant į esamą praktiką, ECB yra pateikiami ne visų apklausoje dalyvavusių, o keturių didžiausių rinkos dalį pagal paskolų portfelius turinčių bankų apibendrinti apklausos rezultatai. Euro zonos bankų apklausos apžvalgą galima rasti [ECB interneto svetainėje](#).

---

¹ „Swedbank“, AB, AB SEB bankas, AB Šiaulių bankas, Revolut Bank UAB, UAB Medicinos bankas ir PayRay Bank, UAB.

² Luminor Bank AS Lietuvos skyrius, OP Corporate Bank plc Lietuvos filialas, Akciju sabiedrība „Citadele banka“ Lietuvos filialas ir BIGBANK AS filialas.

APKLAUSOS REZULTATŲ SANTRAUKA

Apklausoje rezultatai rodo, kad 2024 m. pirmąjį ketvirtį bankai iš esmės nekeitė skolinimo sąlygų ir standartų, o pavieniai bankai nurodė švelninę būsto paskolų standartus. Skolinimo standartų dinamika nuo 2022 m. pradžios rodo, kad pastarieji su mažomis pertraukomis griežtinami jau pora metų iš eilės ir vis dar nėra sugrįžę į 2021 m. lygį, tačiau vis daugiau bankų numato juos švelninti ateityje. Agreguotu lygmeniu jau daugiau nei metus tebesitęsianti naujų paskolų įmonėms ir būstui įsigyti paklausos mažėjimo tendencija pradėjo keistis – pastarąjį ketvirtį paklausa nekito arba šiek tiek didėjo, o vartojimo ir kitų paskolų paklausa po trumpos pertraukos vėl šiek tiek didėjo. Ateityje bankai numato, kad naujų paskolų paklausa turėtų iš esmės nekisti arba šiek tiek augti. Bankai nurodė skolinimą daugiausia riboję nekilnojamojo turto (NT) ir transporto sektoriams, o prasčiausiai įvertino žemės ūkio ir transporto įmonių finansinės būklės perspektyvą. Vis dar aukštos pagrindinės palūkanų normos, bankų vertinimu, daugiausia nulėmė padidėjusią suteiktų paskolų kredito riziką, tačiau dauguma reikšmingo poveikio nematė. Lūkesčiai dėl gyvenamojo ir komercinio NT tebebuvo suprastėję. Nedidelio NT kainų sumažėjimo per artimiausius metus tikisi dauguma apklausoje dalyvavusių bankų. Be to, kaip ir ankstesnį ketvirtį, gyvenamojo NT segmente visi bankai, o komercinio NT segmente – daugiau nei pusė bankų išvelgė disbalansų, abiejuose segmentuose daugiausia dėl kainų pervertinimo.

APKLAUSOS REZULTATŲ APŽVALGA

2024 m. pirmąjį ketvirtį paskolų įmonėms ir vartojimui sąlygos³ bei skolinimo standartai⁴ iš esmės nekito, tačiau pirmą kartą nuo 2021 m. pabaigos šiek tiek švelnėjo būsto paskolų segmente. Bankų vertinimas agreguotu lygmeniu rodo, kad skolinimo įmonėms ir namų ūkiams standartai pastarąjį ketvirtį reikšmingai nekito ir dėl šiek tiek didėjusio konkurencinio spaudimo švelnėjo būsto paskolų standartai (žr. 1 ir 7 pav.). Nuo 2022 m. pradžios prasidėjusi standartų griežtinimo dinamika pamažu keičiasi – nebėra bankų, nurodžiusių jų griežtinimą, ketinančių tą daryti 2024 m. antrąjį ketvirtį taip pat nebuvo, o pavieniai bankai artimiausiu metu numatė ir nedidelį jų švelninimą (žr. 5 ir 11 pav.). Įmonių ir vartojimo paskolų segmentuose sąlygos ir toliau buvo stabilios, o būsto – šiek tiek švelnėjo, daugiausia dėl mažėjusių vidutinės rizikos paskolų maržų (žr. 2 ir 8 pav.). Skirtingai nei skolinimo standartai, paskolų sąlygos nuo rusijos karo prieš Ukrainą pradžios nebuvo reikšmingiau griežtinamos ir toliau ryškesnių pokyčių nefiksuojama.

Bendros tendencijos rodo, kad naujų paskolų ne finansų įmonėms paklausa iš esmės nekito, o paskolų namų ūkiams – šiek tiek didėjo. 2024 m. pirmąjį ketvirtį paskolų įmonėms ir būstui įsigyti paklausos mažėjimą įvardijo atitinkamai 11 ir 28 proc. apklausoje dalyvavusių ir šias paskolas teikiančių bankų, o tam įtaką tebedarė aukštas palūkanų normų lygis (žr. 4 ir 10 pav.). Kita vertus, agreguotu lygmeniu paklausa iš esmės nekito, nes taip pat buvo ir bankų, nurodžiusių nedidelį paklausos augimą. Vartojimo ir kitų paskolų paklausos didėjimą nurodė ketvirtadalis apklausoje dalyvavusių ir šias paskolas teikiančių bankų, o tam įtaką darė geresni vartotojų lūkesčiai, palūkanų normų lygis ir ilgalaikio vartojimo prekių įsigijimas. Per artimiausią ketvirtį tikimasi, kad naujų paskolų paklausa šiek tiek didės visuose paskolų segmentuose (žr. 6 ir 12 pav.).

Žemės ūkio ir transporto įmonių finansinės būklės raidą bankai įvertino prasčiausiai, o pastarąjį ketvirtį transporto įmonėms labiausiai traukėsi ir konkurencija dėl skolinimo. 2024 m. pirmąjį ketvirtį trečdalis respondentų viešbučių ir restoranų sektoriaus finansinę padėtį vertino kaip blogą, po penktadalį bankų taip teigė apie statybos ir žemės ūkio įmones, tačiau dauguma bankų šių įmonių finansinę padėtį vertino vidutiniškai (žr. 13 pav.). Taip pat vienas bankas transporto įmonių finansinę būklę įvertino kaip labai blogą, nors kiti ją vertino vidutiniškai. Kitų sektorių finansinė padėtis daugiausia įvertinta vidutiniškai arba gerai, iš jų palankiausiai įvertintos miškininkystės, prekybos įmonės ir namų ūkiai – kaip ir ankstesnį

³ Paskolų sąlygos, kuriomis bankas yra linkęs suteikti paskolą, t. y. palūkanų norma, paskolos dydis, paskolos terminas ir pan.

⁴ Vidaus taisyklės ar kriterijai, kuriais bankai vadovaujasi priimdami sprendimą suteikti paskolą. Kredito standartai apima reikalaujamas paskolos ir skolininko charakteristikas, kad paskolos prašymas būtų patvirtintas.

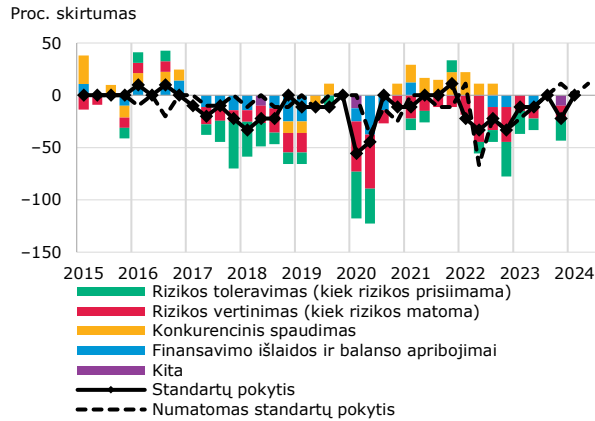
ketvirtį daugiau nei pusė bankų teigė, kad jų finansinė padėtis yra gera. Palyginti su ankstesniu ketvirčiu, šiek tiek daugiau bankų prasčiau vertino žemės ūkio, viešbučių ir restoranų įmones, o palankiau – namų ūkius. Prasčiausiai įvertinta transporto ir žemės ūkio sektorių finansinės būklės perspektyva – atitinkamai 33 ir 44 proc. bankų nurodė blogėjančią šių sektorių finansinės būklės raidą (žr. 14 pav.). Taip pat po penktadalį respondentų įvertino blogėjančią statybos, viešbučių ir restoranų įmonių finansinės būklės perspektyvą. Palyginti su ankstesniu ketvirčiu, daugumos ekonominių veiklų įmonių finansinės būklės raida įvertinta geriau, ypač pagerėjo apdirbamosios gamybos sektorius, tačiau reikšmingiau pablogėjo žemės ūkio sektoriaus vertinimas. Penktadalis bankų nurodė, kad artimiausiu metu mažės jų konkurencija dėl skolinimo transporto įmonėms (bankai, tikėtina, mažiau jas kredituos, žr. 16 pav.), nors dauguma bankų (67 %) mažėjančią konkurenciją nurodė jau ir pastarąjį ketvirtį (žr. 15 pav.).

Transporto ir NT sektoriams bankai nurodė daugiausia riboję skolinimą pastarąjį ketvirtį, o vis dar didelės pagrindinės palūkanų normos, bankų vertinimu, daugiausia lėmė didesnę kredito riziką. Po trečdalį respondentų teigė riboję paskolų teikimą transporto ir NT įmonėms, penktadalis taip teigė apie statybos ir viešbučių bei restoranų sektorius (žr. 17 pav.). Be to, pavieniai bankai nurodė riboję skolinimą žemės ūkio, apdirbamosios gamybos ir namų ūkių sektoriams. Pagrindinė ribojimo priežastis jau trejus metus iš eilės ir toliau buvo bendra ekonominė situacija (taip teigė šiek tiek mažiau nei pusė respondentų), tiesa, ši dalis pastaruosius kelis ketvirčius mažėjo (žr. 18 pav.). Kita vertus, šiek tiek padaugėjo bankų, ribojimo priežastimi įvardijusių skolininkų būklę, – taip teigė trečdalis respondentų. Atmetamų paskolų paraiškų dalies didėjimą nurodė tik vienas bankas verslo paskolų segmente, tačiau dauguma teigė, kad ši dalis beveik nepakito (žr. 3 ir 9 pav.). Prastesnė ekonominė raida ir išaugusi skolinimo kaina vis dar prisideda prie didesnės finansinių įsipareigojimų naštos. Apie trečdalis apklausoje dalyvavusių bankų vertino, kad dėl kylančių pagrindinių palūkanų normų padaugėjo didesnės kredito rizikos paskolų visuose paskolų segmentuose, tačiau dauguma reikšmingo poveikio nematė (žr. 19 pav.).

Bankų lūkesčiai dėl NT kainų tebėra suprastėję: dauguma mano, kad gyvenamojo ir komercinio NT kainos nedaug mažės, ir toliau visi įžvelgė disbalansų gyvenamojo NT rinkoje ir daugiau nei pusė taip teigė apie komercinį NT. Gyvenamojo NT kainų augimo lūkesčiai, kalbant apie artimiausius metus, tebėra suprastėję – daugiau nei pusė bankų tikėjosi iki 5 proc. sieksiančio senos statybos būstų kainų mažėjimo, o penktadalis teigė, kad jos galėtų mažėti iki 10 proc., nors atsirado vienas bankas, nurodęs ir nedidelį jų augimą (žr. 20 pav.). Panašių tendencijų tikimasi ir naujos statybos būstų segmente: dauguma bankų mano, kad kainos mažės iki 5 proc. Jau beveik dvejus metus iš eilės visi apklausoje dalyvavę bankai teigė būsto rinkoje įžvelgiantys disbalansų, daugiausia dėl per didelių kainų, o apie trečdalis teigė pastebintys ir pasiūlos, o vienas – paklausos disbalansų (žr. 21 ir 22 pav.). Dėl komercinio NT kainų lūkesčiai ir toliau tebėra suprastėję – daugiau nei pusė bankų nurodė, kad komercinio NT kainos mažės iki 5, o vienas bankas – iki 10 proc. Įžvelgiančių disbalansų šioje rinkoje bankų dalis per ketvirtį nepakito – taip teigė 67 proc. respondentų, daugiausia dėl per didelių kainų, tačiau taip pat buvo nurodžiusių pasiūlos, paklausos ir finansinio svorto disbalansų.

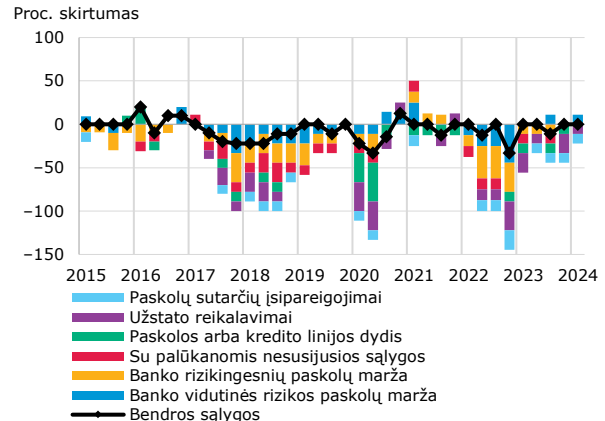
SKOLINIMAS ĮMONĖMS

1 pav. Įmonėms taikomų paskolų ir kredito linijų standartų pokytis per ketvirtį, jį lėmę veiksniai ir numatomas standartų pokytis kitą ketvirtį

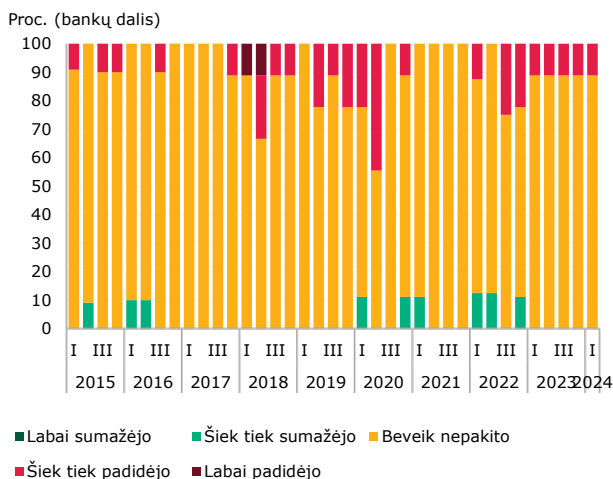
Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: teigiamas proc. skirtumas reiškia standartų švelninimą, neigiamas – griežtinimą.

2 pav. Kaip per pastarąjį ketvirtį pakito paskolų ir kredito linijų teikimo įmonėms sąlygos?

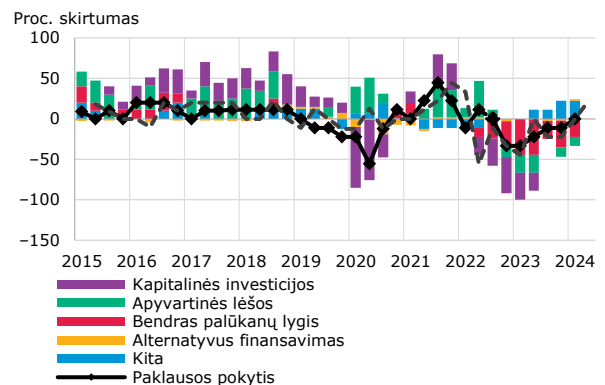
Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: teigiamas proc. skirtumas reiškia sąlygų švelninimą, neigiamas – griežtinimą.

3 pav. Kaip per pastarąjį ketvirtį pakito įmonių pateiktų ir atmetusių naujų paskolų paraiškų dalis?

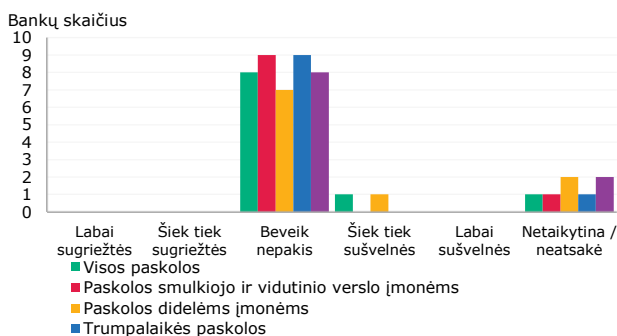
Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.

4 pav. Paskolų įmonėms paklausos pokytis per ketvirtį, jį lėmę veiksniai ir numatomas paklausos pokytis per kitą ketvirtį

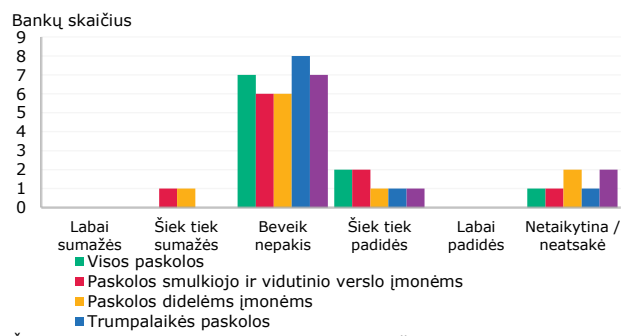
Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastabos: alternatyvus finansavimas sudaro vidaus finansavimo, paskolų iš kitų bankų, paskolų iš nebankinių institucijų, obligacijų ir akcijų išleidimo kategorijų aritmetinis vidurkis. „Kita“ sudaro susiliejimų (išsigijimų) ir restruktūrizacijos bei skolos refinansavimo kategorijų ir kitų priežasčių aritmetiniai vidurkiai. Teigiamas proc. skirtumas reiškia paklausos didėjimą, neigiamas – mažėjimą.

5 pav. Kaip per kitą ketvirtį pasikeis Jūsų banko taikomi paskolų įmonėms standartai?

Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: „netaikytina“ reiškia, kad bankas neteikia to segmento paskolų.

6 pav. Kaip per kitą ketvirtį pasikeis paskolų ir kredito linijų įmonėms paklausa (išskyrus įprastus sezoninius svyravimus)?

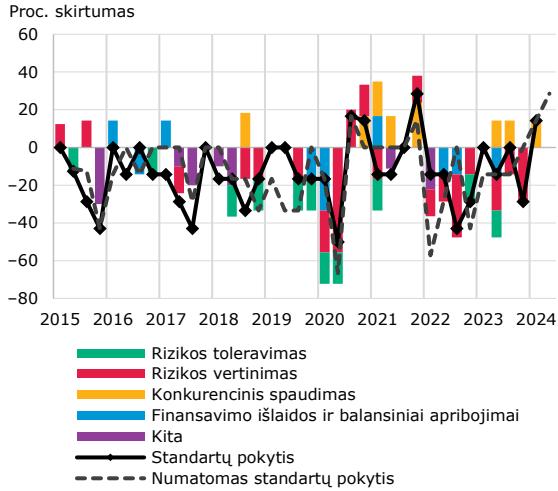

Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: „netaikytina“ reiškia, kad bankas neteikia to segmento paskolų.

SKOLINIMAS NAMŲ ŪKIAMS

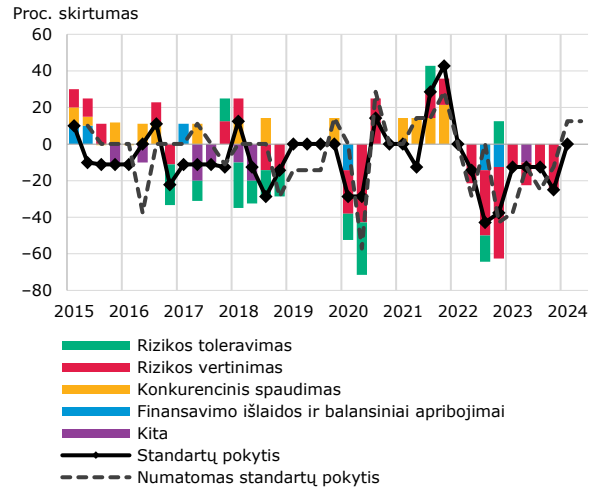
7 pav. Bankų namų ūkiams taikomų paskolų ir kredito linijų standartų pokytis per ketvirtį, jį lėmę veiksniai ir numatomas standartų pokytis kitą ketvirtį

a) Būsto paskolos

Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: teigiamas proc. skirtumas reiškia standartų švelninimą, neigiamas – griežtinimą.

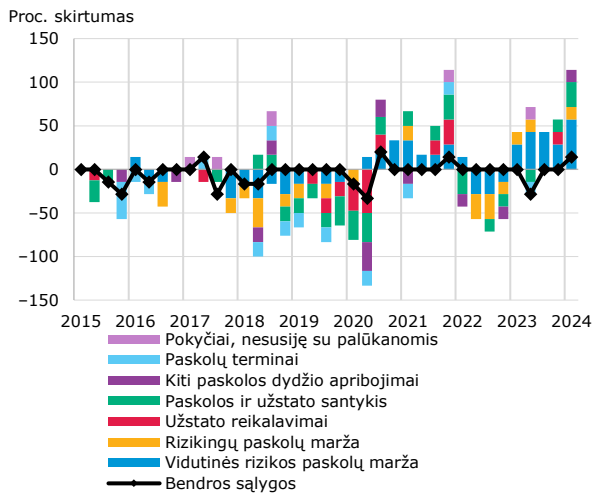
b) Vartojimo ir kitos paskolos

Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: teigiamas proc. skirtumas reiškia standartų švelninimą, neigiamas – griežtinimą.

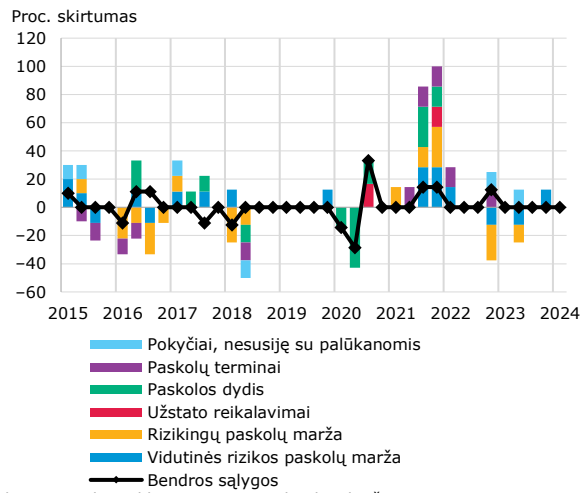
8 pav. Kaip per pastarąjį ketvirtį pakito paskolų ir kredito linijų teikimo namų ūkiams sąlygos?

a) Būsto paskolos

Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: teigiamas proc. skirtumas reiškia sąlygų švelninimą, neigiamas – griežtinimą.

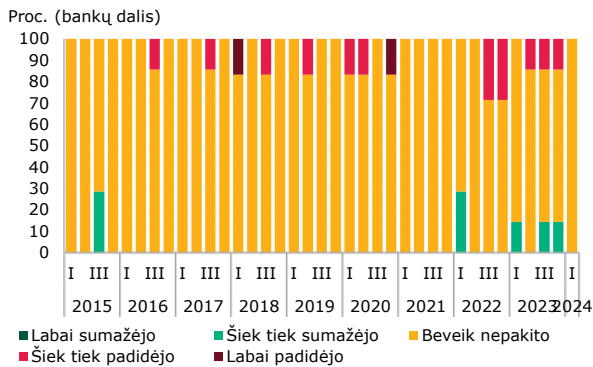
b) Vartojimo ir kitos paskolos

Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: teigiamas proc. skirtumas reiškia sąlygų švelninimą, neigiamas – griežtinimą.

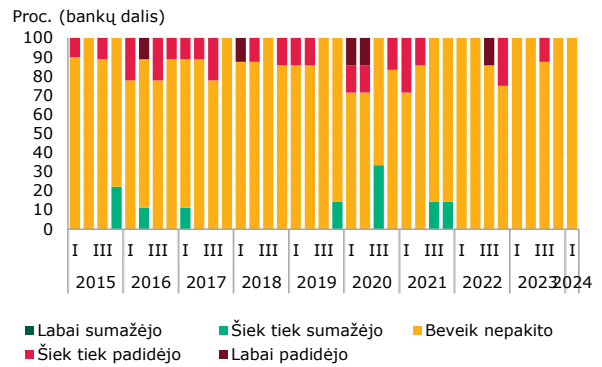
9 pav. Kaip per pastarąjį ketvirtį pakito namų ūkių pateiktų ir atmestų naujų paskolų paraiškų dalis?

a) Būsto paskolos

Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.

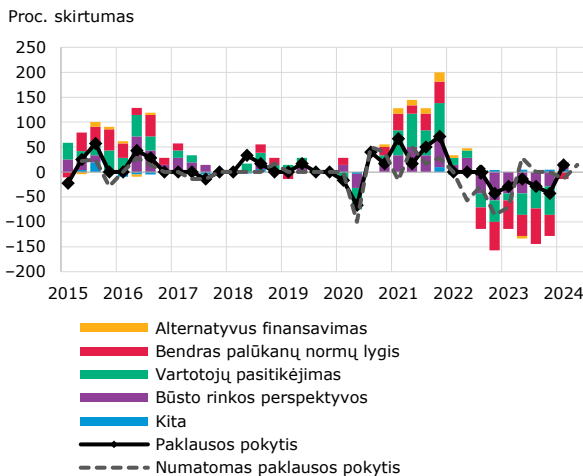
b) Vartojimo ir kitos paskolos

Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.

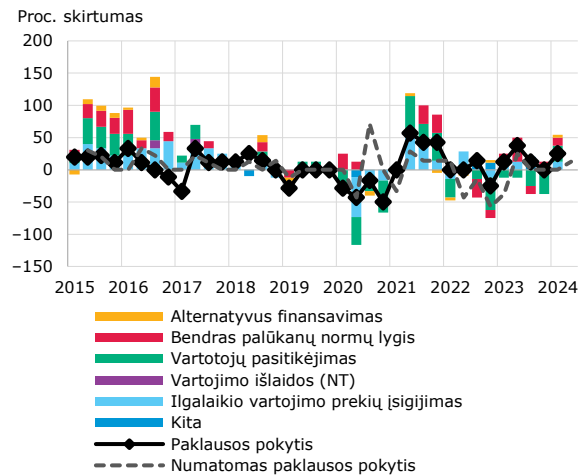
10 pav. Paskolų namų ūkiams paklausos pokytis per ketvirtį, jį lėmę veiksniai ir numatomas paklausos pokytis per kitą ketvirtį

a) Būsto paskolos

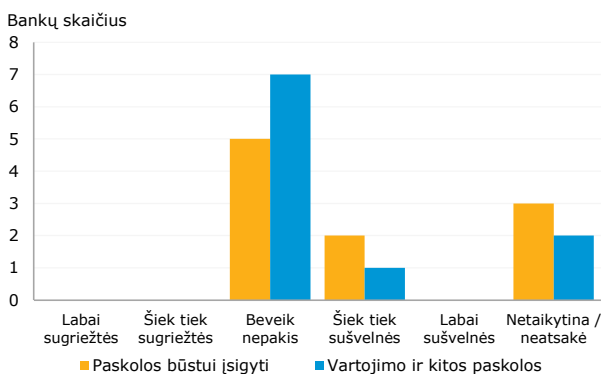
Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastabos: alternatyvų finansavimą sudaro namų ūkių santaupų, paskolų iš kitų bankų ir kitų finansavimo šaltinių kategorijų aritmetinis vidurkis. „Kita“ sudaro reguliacinio ir fiskalinio paskolų būstui įsigyti rinkos režimo, skolos refinansavimo kategorijų ir kitų priešasčių aritmetinis vidurkis. Teigiamas proc. skirtumas reiškia paklausos didėjimą, neigiamas – mažėjimą.

b) Vartojimo ir kitos paskolos

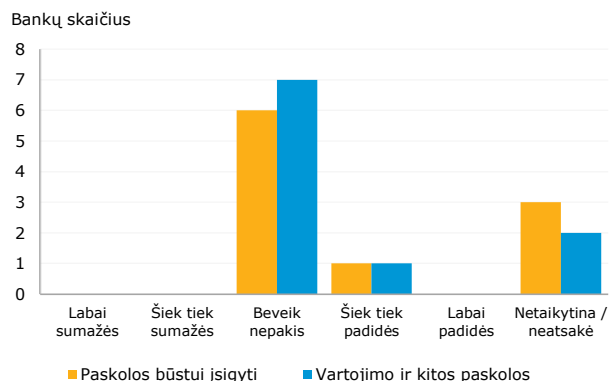
Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastabos: alternatyvų finansavimą sudaro namų ūkių santaupų, paskolų iš kitų bankų ir kitų finansavimo šaltinių kategorijų aritmetinis vidurkis. Vartojimo išlaidos (NT) – tai vartojimo išlaidos, finansuotos paskola su įkeičiamu nekilnojamoju turto. Teigiamas proc. skirtumas reiškia paklausos didėjimą, neigiamas – mažėjimą.

11 pav. Kaip per kitą ketvirtį pasikeis paskolų namų ūkiams standartai?

Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: „netaikytina“ reiškia, kad bankas neteikia to segmento paskolų.

12 pav. Kaip per kitą ketvirtį pasikeis paskolų namų ūkiams paklausa (išskyrus įprastus sezoninius svyravimus)?

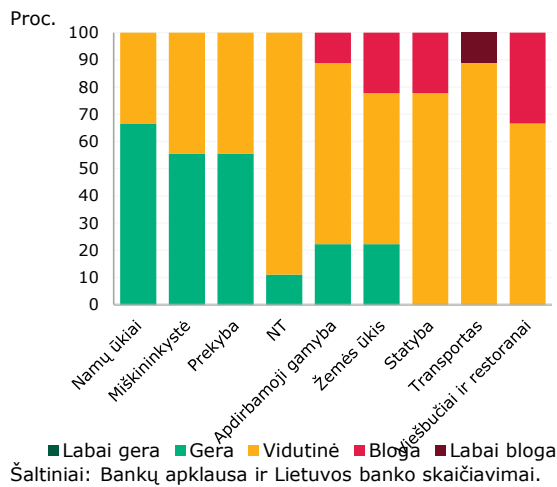

Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: „netaikytina“ reiškia, kad bankas neteikia to segmento paskolų.

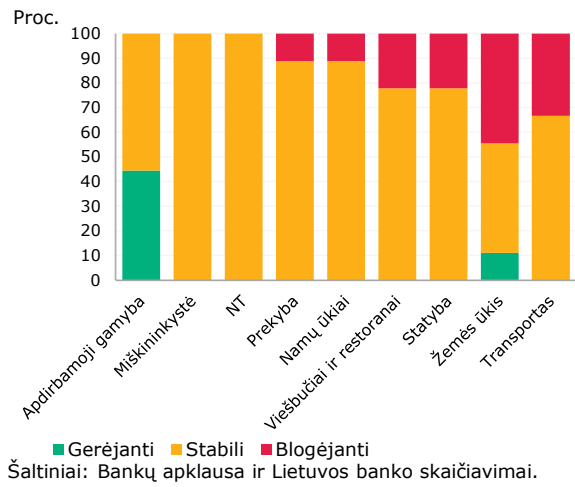

SKOLININKŲ BŪKLĖS VERTINIMAS

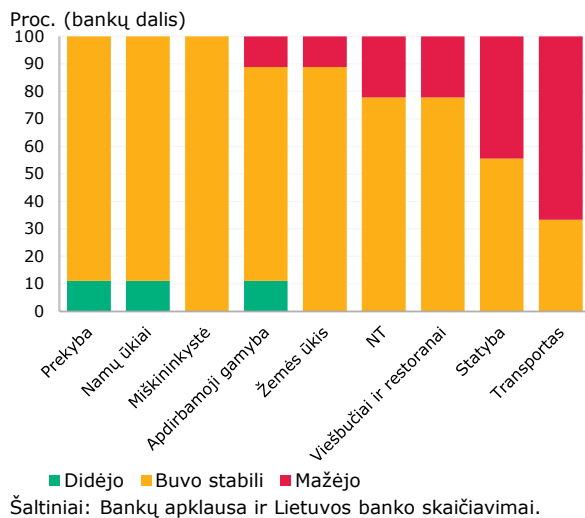
13 pav. Kaip vertinate įmonių (pagal ekonomines veiklas) ir namų ūkių finansinę būklę?

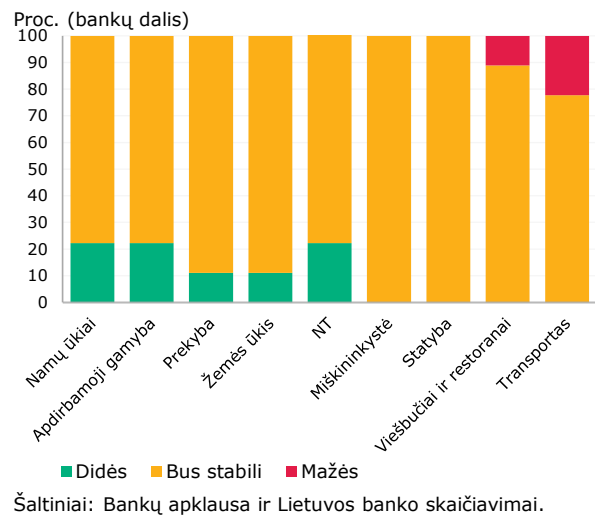
14 pav. Kaip vertinate įmonių (pagal ekonomines veiklas) ir namų ūkių finansinės būklės raidą?

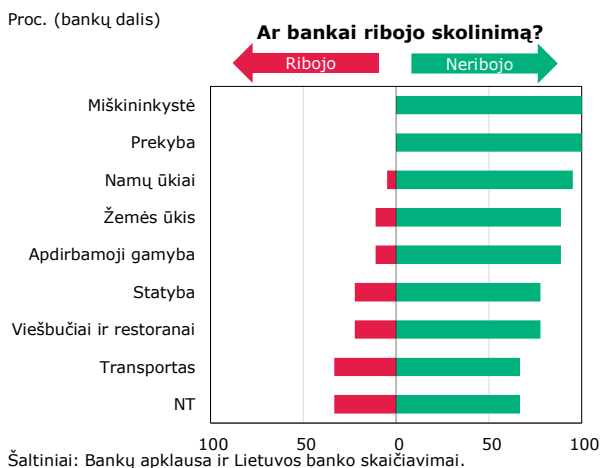
15 pav. Kaip per pastarąjį ketvirtį pakito bankų konkurencija dėl skolinimo įmonėms (pagal ekonomines veiklas) ir namų ūkiams?

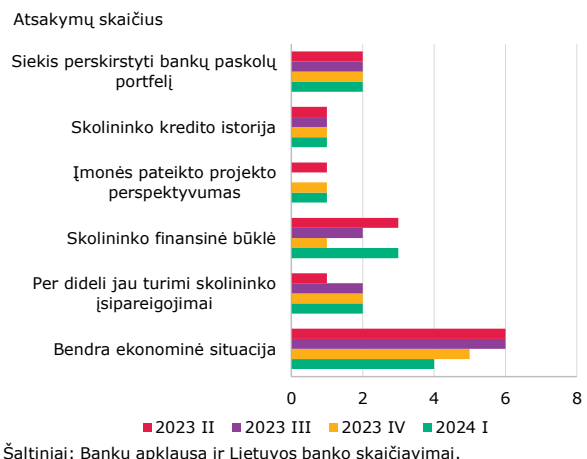
16 pav. Kaip per kitą ketvirtį pasikeis bankų konkurencija dėl skolinimo įmonėms (pagal ekonomines veiklas) ir namų ūkiams?

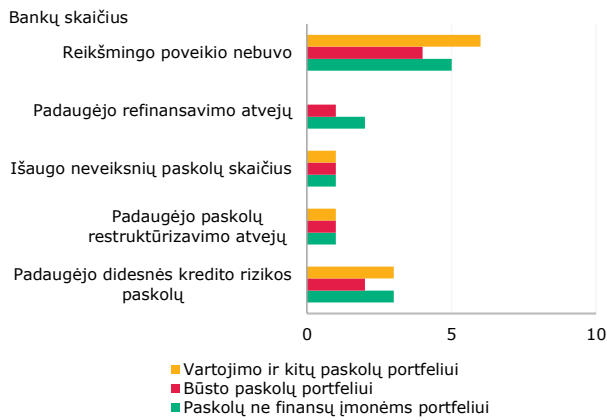
17 pav. Ar Jūsų bankas pastarąjį ketvirtį riboja paskolų kurios nors ekonominės veiklos įmonėms ar namų ūkiams teikimą?

18 pav. Jeigu Jūsų bankas riboja paskolų teikimą, kokios priežastys paskatino tai daryti?

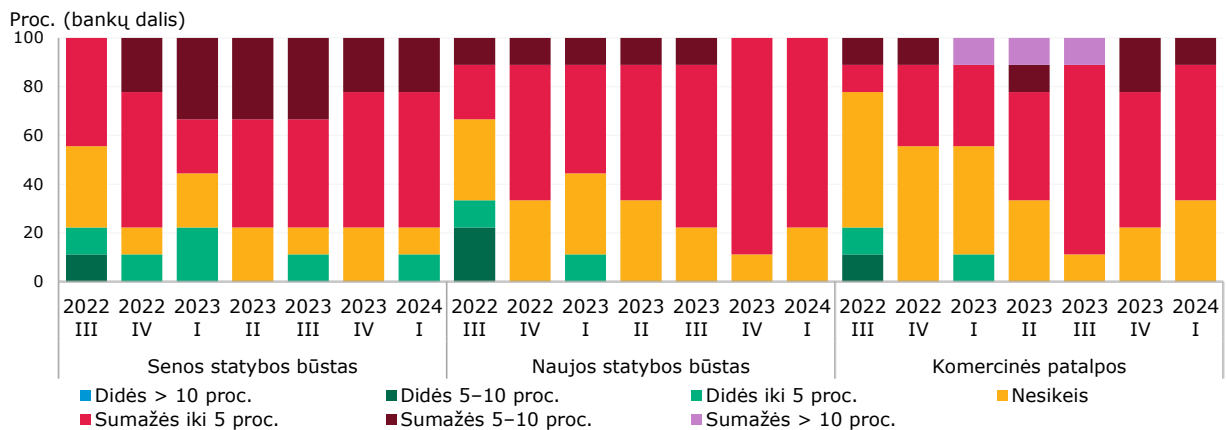
19 pav. Kokį poveikį Jūsų banko suteiktų paskolų portfeliams turėjo ECB pagrindinių palūkanų normų didinimas per praėjusius 3 mėn.?

Šaltiniai: Lietuvos bankas.

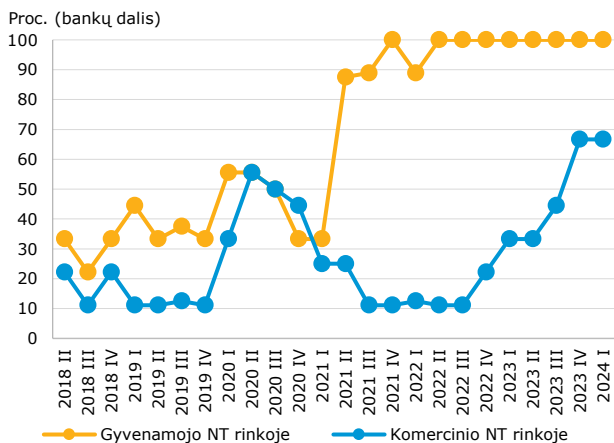
NEKILNOJAMOJO TURTO RINKOS RAIDA

20 pav. Kaip per artimiausius metus pasikeis NT kainos?

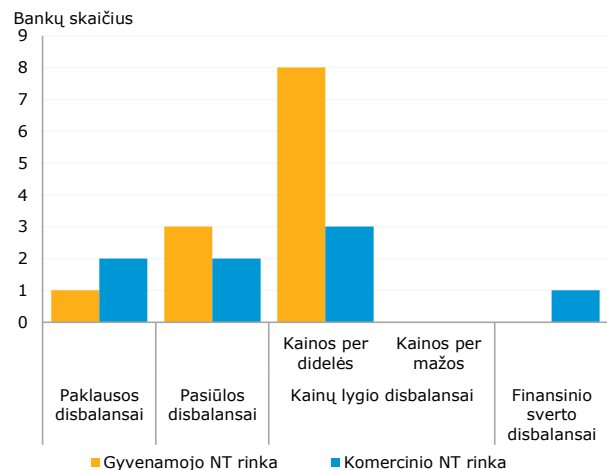
Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.

21 pav. Ar šiuo metu pastebite disbalansų NT rinkoje?

Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: bankų, išvelgiančių disbalansų NT rinkoje, dalis.

22 pav. Jei šiuo metu pastebite disbalansų NT rinkoje, ar tai yra paklausos, ar pasiūlos disbalansai?

Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.